

Hitler pognal armado 1,800,000 mož na francoska bojišča

Prve nemške kolone se približale Parizu. Francozi uprizorili protinapade ob reki Aisne in argonskih gozdovih. Premier Reynaud sklical izredno sejo kabineta. Nemci potopili dve angleški bojni ladji v spopadu v bližini Narvika. Norveški kralj in člani njegove vlade pobegnili v London.

PARIZ, 10. jun.—Nemška armada najmanj 1,800,000 mož več motornih divizij napada francoske pozicije. Ta množica sila je že formirala polni sklop okoli Pariza in prve kolone oddaljene od glavnega francoskega mesta samo 35 milj. Nemški bombardirajo komunikacijske zveze v pariškem predmestju. Siloviti napadi iz zraka so v teku pri Pontoisu, ki leži 10 milj severno od Pariza.

Francoze čete so se vrgle v protinapade pri reki Aisne in v argonskih gozdovih, da ustavijo prodiranje nemške vojske. Premier Reynaud je sinoči sklical izredno sejo članov svoje kabineta, na kateri so razpravljali o kritični situaciji. Kaj sklenili, ni bilo naznanjeno.

BERLIN, 10. jun.—Vrhovno poveljstvo poroča, da sta bili dve angleški bojni ladji poškodovani pri potopitvi v bitki z nemško mornarico v bližini Narvika, Norveška. Druga enota nemške boje mornarice, ki operira v istih vodah, je uničila transportno ladjo Oramo, tovorni parnik Oil Pioneer in moderno zasledovalno podmornico. Poročilo dodaja, da so Nemci ujeli več angleških mornarjev.

STOCKHOLM, ŠVEDSKA, 10. jun.—Uradna norveška časopisna agencija je danes objavila poročilo, da je kralj Haakon oddal kapitulacijo vseh Norveške pred Nemčijo, toda njegova vlada se bo še nadalje borila na strani Angležev in Francozov na zapadni fronti. Francoze in angleške čete so bile potegnjene iz Norveške na zapadno fronto in norveške se ne morejo same boriti proti Nemcem. Kralj in člani njegove vlade so pobegnili v London in bodo še naprej podpirali zaveznike, čeprav so norveške čete dobile ukaz, naj se ne upirajo Nemcem.

Pariz, 8. jun.—Francoze čete so se v nekaterih krajih dolge fronte umaknile pred Nemci na ukaz generala Weyand, vrhovnega poveljnika oborožene sile. Sleheri Nemci, ki je prekoračil reko Aisne, je svojo drznost plačal z življenjem. "Nemci," pravi poročilo, "sploh ne štejejo izgub."

Istočasno so Hitlerjeve kolone pretele napadati francoske pozicije na zapadnem koncu 125 milj dolge fronte, toda naletele so na močan odpor. Vržene so bile na tla z velikimi izgubami.

Topniško bombardiranje je otvorilo nemško ofenzivo na severni in vzhodni strani Soissona. Poročilo vojne ministra pravi, da nemška armada 500,000 mož naskakuje francoske pozicije. V bitkah v zadnjih dneh so Francozi uničili čez 400 nemških tankov.

Nemci so vrgli tisoč tankov v bitko v peronnskem sektorju, da si utrepej pot preko doline Oise proti Parizu. Nemci imajo še 2000 tankov v rezervi, ki bodo vrženi v vsako vrzel, ki se bo pojavila v francoski liniji.

General Weyand je naslovil poslanice svojim četam s pozivom, naj odločno branijo sleherne kosce evropske francoske zemlje. "Častniki, podčastniki in vojaški francoske armade, imejte vedno pred očmi interese svoje ranjene domovine," se glasi poslanica. "V boju proti sovražniku se morate zavdati, da usoda

Obramba Panamskega prekopa

Hitler ne sme okupirati angleških otokov

Princeton, N. J., 8. jun.—Ako bo Nemčija porazila zaveznike, bo morala Amerika prijeti za orožje, če bo skušal Hitler okupirati angleške, francoske in holandske otoke ter poseščine, ki leže okrog Panamskega prekopa. To je mnenje velike večine reprezentativnih ameriških volilcev, katerih je Ameriški zavod za javno mnenje (Gallup Poll) postavil vprašanje: Ako bo Nemčija porazila zaveznike, ali naj Zdržene države gredo v vojno, da držo Nemce proč od britskih, francoskih in holandskih poseščin v prostoru v bližini Panamskega prekopa?

Odgovor je bil: 84 odstotkov da, 16 odstotkov ne. Na vsakih osem oseb je bila ena, ki ni izrazila mnenja. Ugotovitev, da je velika večina volilcev odobrila načela Monroejeve doktrine v času, ko kongres in politični voditelji v Washingtonu debatirajo o vprašanju, kaj naj Amerika stori, da se ne bodo Nemci usidrali na ameriškem kontinentu, je značilna. Kongresnik Bloom, demokrat iz New Yorka, je že predlagal, da Amerika ne sme dovoliti transferiranja teritorija zapadne hemisfere ene tuje velesile drugi tuji velesili. Izid reprezentativnega glasanja je demonstriral, da so Američani pripravljeni iti v vojno, če bo treba, za ohranitev Monroejeve doktrine. Nobena tuja država ne sme ogroziti Panamskega prekopa, ki je vitalnega pomena za obrambo Zdrženih držav.

Kongresnik Smith je vključil v svoj predlog tri amandmante, katere je sponsoriral William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, glede protektnosti strokovnih unij pri volitvah glede reprezentativne delavcev pri kolektivnih pogajanjih. John L. Lewis, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je vodil opozicijo proti amandiranju Wagnerjevega zakona. On in drugi voditelji CIO so naznanili, da bodo nadaljevali boj proti reviziji zakona in napovedali, da bodo amandmanti pokopani v senatu.

Washington, D. C., 8. jun.—Predlog kongresnika Howarda S. Smitha, demokrata iz Virginije in načelnika kongresnega odseka, kateremu je bila poverjena preiskava poslovanja federalnega delavskega odbora, glede amandiranja Wagnerjevega zakona in odprave sedanjega delavskega odbora, je bil sprejet z 258 proti 129 glasovom v nižji kongresni zbornici. To pomeni, da so nasprotniki delavskega odbora in Wagnerjevega zakona, ki garantira delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja, zmagali z veliko večino. V smislu sprejetega predloga, če bo ta odobren tudi v senatu, bo imel novi delavski odbor, ki ga bodo tvorili trije člani, le oblasti posredovanja v sporih med delavci in delodajalci, podajal pa ne bo razsodb. V sedanjem odboru so J. Warren Madden, Edwin S. Smith in William M. Lelerson. Načelnik odbora je Madden.

London, 8. jun.—Letalski minister je danes objavil poročilo, da so nemški bombardniki ponovno invadirali ozračje nad angleškim obzrejem in vrgli veliko število bomb, ki pa niso povzročile posebne škode. Trije nemški bombardniki, ki so bombardirali East Suffolk, so bili sestreljeni.

Sirene so tulile v znamenje, da so se pojavili nemški bombardniki v zraku, v Cambridgu, Norfolk, Essexu, Kentu, Northumberlandu, Durhamu in Yorkshiru. Topniške baterije so pričele streljati in odpošile bombnike. Letalski navalni na angleška mesta se ponavljajo od zadnjega četrtka.

Pariz, 8. jun.—Na tisoče letakov s protiameriško vsebino je bilo razpečanih v tej sekcijski državi Vera Cruz. Obsojali so ameriško zunanjo politiko in označili Monroejevo doktrino za "sramotno varuštvo." "Velika, svobodna in močna Mehika z državami Texas, California, Arizona in Colorado naj živi. Nemško ljudstvo naj živi in pozdravi italijanskemu narodu," se je glasilo besedilo letakov.

Zimmermann je postal zunanji minister 21. novembra 1. 1916. Dva meseca pozneje je pozval Mehiko, naj sklene militarni zvezo z Nemčijo in potem napove vojno Ameriki. Mehika je obljubila, da ji bo Nemčija pomagala, da dobi Texas in druge ameriške teritorije. Zadevno noto z instrukcijami je poslal nemškemu poslaniku v Mehiko, ki pa je prišla v ameriške roke. S tem je bila Zimmermannova zarota, ki je izvala silno ogorčenje v Ameriki, razgaljena. Na 6. aprila 1917 je Amerika napovedala vojno Nemčiji.

Italijanski fašisti svare ameriško vlado

Voditelji fašističnih grup dobili navodila

BOJNE LADJE POLAGAJO MINE

RIM, 8. jun.—Ljudstvo je bilo danes informirano, da so bili odhodi italijanskih parnikov iz domaćih luk prekinjeni. Kapitani parnikov, ki se nahajajo v tujih pristaniščih, so bili instruirani, naj drže parnike v nevtralnih vodah. Zunanji opazovalci vidijo v tej akciji priprave za vstop Italije v vojno na strani Nemčije.

Rim, 8. jun.—Mussolinijeva vlada je naslovila svarilo Ameriki, naj drži roke proč od evropskega konflikta, če se hoče izogniti eventualni evropski intervenciji v ameriške zadeve. Ivarilo sta izrekla Virginio Gayda, urednik Mussolinijevega lista, in Il Telegrafo, organ zunanje ministrice Ciana.

Gayda piše v listu Il Giornale d'Italia, "da ni nobenega vzroka, zakaj ne bi evropske sile intervenirale v prilog katerikoli ameriški državi v konfliktu z Zdrženimi državami, ako slednje ustvarijo precedent z vmešavanjem v evropsko vojno." Il Telegrafo pravi, "da Amerika lahko pomaga Veliki Britaniji in Franciji, ne more pa preprečiti ali ustaviti pohoda totalitarnih držav v osvajanju in borbi za kruh in svobodo."

Italijanske boje ladje polagajo mine v bližini obrežja, da preprečijo vstop sovražni bojni mornarici na pristanišča. V Rimu naglašajo, da Italija seje mine tudi v bližini obrežja svojih kolonij. Avtoritete so zaprele trgovcem, da jim preči zapora in denarna kazen, če se ne bodo pokorili odredbi glede potovanja mesta, ko bo izdana. Posebni dekret daje vojaškim stražam oblasti ustrelitve sleherne osebe, ki bi se skušala izogniti obmejni kontroli.

Pomorski promet med italijanskimi lukami in Malto, angleškim otokom v Sredozemskem morju, je bil ustavljen. Na tisoče vojakov je zapustilo svoje domove in se pridružilo armadi 2,000,000 mož, ki je zbrana v vseh krajih imperija.

Voditelji fašističnih organizacij so bili opozorjeni, naj bodo pripravljeni na masne shode, da slišijo Mussolinijevo odločitev glede vstopa Italije v vojno na strani Nemčije. Kdaj bo padla odločitev, nihče ne ve, toda mnogi slutijo, da je blizu. Instrukcije so bile poslone vsem voditeljem, naj se člani fašističnih organizacij pojavijo v uniformah pred Benesko palačo, ko bo naznanjeno, da se je Mussolini odločil za boj proti zaveznikom.

Nemški škof je poveljujejo Hitlerjeve zmage

Berlin, 8. jun.—Katoliški škof je na svojih zborovanjih, ki so se vršila po vsej Nemčiji, osvojili sklep, da se morajo vrstiti zahvalne maše v vseh katoliških cerkvah, da se tako proslavi Hitlerjeve zmage v Belgiji in Franciji. Tako se glasi pravkar objavljeno poročilo o zaključku katoliških škofov.

Irski jaci svojo oboroženo silo

Smrtna kazen za izdajalce

Dublin, Irski, 8. jun.—Parlament je včeraj odobril načrte glede ojačanja obrambne sile in odredil smrtne kazni za izdajalce in one, ki jih sodišča spoznajo za krive zločinov proti varnosti države in kršenja vojaških zakonov.

Sprejetje načrtov je sledilo debati, v kateri so reprezentantje vlade apelirali za večje število rekrutov, da se poveča oborožena sila. Nekateri poslanci so urgiral, da Irski odredi obvezno vojaško službo.

V teku debate so se slišale obdolžitve, da Irski v Ameriki podpirajo aktivnosti članov Republičanske armade, teroristične organizacije. Poslanec Stephen Held je dejal, da so teroristi nedavno dobili \$20,000 od ameriških Ircev.

Belfast, Severna Irski, 8. jun.—Premier severne Irski Craigavon se je vrnil sem iz Londona, kjer je imel razgovor z angleškimi voditelji glede obrambe. Povedal je, da so ga v Londonu zagotovili, da lahko podvzame korake za obrambo Irski na svojo odgovornost. "Velika Britanija smatra Ulster (severno Irski) za Gibraltar," je dejal Craigavon.

Izgredi v irski jetnišnici

Cork, Irski, 8. junija.—V tukajšnjih barakah, v katerih so zaprti člani irske republikanske armade, teroristične organizacije, so izbruhnili izgredi, katere pa je policija zatrla. Okrog 200 jetnikov je kričalo: "Hell Hitler!" Nekateri so zažgali svoje srajce in jih vrgli skozi okna na cesto. Policija je razpršila množico, ki se je zbrala pred barakami, ko so jetniki pričeli razgrajati.

Akcija proti peti koloni v Michiganu

Lansing, Mich., 8. jun.—Governor Luren D. Dickinson je obljubil O. G. Olandru, načelniku državne policije, da bo dobil več mož, če se bo pokazalo, da sedanja policijska sila ne zadostuje v kampanji zatiranja aktivnosti elementov pete kolone. Olander je zahteval vsoto \$230,000 za poenostavljevanje številnih policajev.

Baker izvoljen za predsednika tiskarske unije

Indianapolis, Ind., 8. jun.—Izid glasanja kaže, da je bil Claude M. Baker iz San Franciscaponovno izvoljen za predsednika mednarodne tiskarske unije. Dobil je 30,854 glasov, njegov protikandidat, Francis G. Barrett iz New Yorka, pa 28,487 glasov.

Domače vesti

Slikar Perušek naglo umrl!

Cleveland. — (Telefonično poročilo iz Clevelanda z dne 7. junija.) — Znan slovenski slikarski umetnik Gregor H. Perušek je danes pri delu, ko je slikal, padel na tla in umrl. Zadel ga je srčna kap. — (K tej pretresljivi vesti dodajemo, dokler ne dobimo vseh podrobnosti, še tole: Perušek je bil star 53 let in rojen je bil v Sodražici pri Ribnici na Dolenjskem. Bil je član društva 126 SNP in zapuščala žena, Čehinja po narodnosti in hčerko Marion, ki sta obe tudi slikarici. Kot slikar je Perušek zaslovel pred okrog dvanajsetimi leti, in sicer v Chicagu, kjer je bival mnogo let in sprva slikal svoje prveence v koloniji bohemov. Tamkaj ga je odkril br. Vincent Calkar, gl. predsednik SNP, ki je pri njem naročil sliko za stenski koledar naše jednote — in tisto delec na koledarju je bila prva Peruškova slika v naši javnosti. Kasneje smo Cikažani pridobili prvo razstavo Peruškovih slik v dvorani SNP in se le ta razstava ga je seznanila s slovensko javnostjo v Ameriki in v starem kraju. — Peruškovi vdovi in hčerki naše globoko sožalje!)

Iz Minnesote

Duluth, Minn. — Dne 31. maja je v Cloquetu umrl rojak Anton Medic, star 53 let, ki zapuščala vdovo in brata.

Adamč je urednik novega magazina

New York. — Pisatelj Louisa Adamč je prevzel uredništvo novega magazina "Common Ground," ki začne izhajati v New Yorku v prihodnjem oktobru in katerega bo izdajala organizacija "Common Council for American Unity." Magazin bo prvo leto izhajal vsakega četrti leta, kasneje, če bo le mogoče, bo po mesečnik. Adamču bo pri uredništvu pomagal mladi rojak Frank Mlakar iz Clevelanda. "Common Council for American Unity" je reorganizacija znane glasa (Foreign Language Information Service), ki je dolgo let zalagal naše liste s slovenskimi članki o problemih naseljenec. Nova organizacija bo razširila svoje območje in bo objavljala magazin v interesu imigrantov in njihovih sinov ter vnukov. Naslov novega magazina bo — kakor Flisov — 222 Fourth Ave., New York City. Znesek naročnine še ni naveden.

Vesti iz Calumeta

Calumet, Mich. — Dne 1. junija se je Katarina Standohar, članica društva 62 SNP, omožila z Jos. Riccom. Nevesta je hči znanega Pavla Standohara, ki je bil zelo aktiven pri omenjenem društvu, dokler ga ni zadela nesreča, da se je pobil. Pričakuje, da tudi ženini postane član SNP. Obilo sreče!

Dodatek k poročilu

Sharon, Pa. — Miha Gerzetič, ki je pred dnevi umrl v gornjem Michiganu, kakor je že bilo poročano v Prosveti, je bil po poklicu grobokop in zapustil je ženo, pet sinov in tri hčere, od katerih ena, Matilda Zagar, biva v Sharonu in je članica društva 262 SNP.

Novice iz Montane

Red Lodge, Mont. — Pred kratkim sta se tu oženila dva člana SNP. Prvi je Joe Klopčič, ki je uposlen v prodajalnici in njegova nevesta je Jean Wright iz Big Timberja; drugi je Stanley Primožič, supervisor v Carbon county, N. Y. A., njegova nevesta je pa Gracy Crum iz Melstona, Mont. Upanje je, da naša jednota dobi dve novi članice. Obilo sreče!

Clevelandске vesti

Cleveland. — Naselbina v metropoli je dobila spet dve novi gostilni, kateri sta zadnji teden odprla Mike Jakšetič in Viktor Kosič.

Obiski

Chicago. — Frank Slatnik, Josephine Slatnik in Mary Schu-

DIKTATOR STALIN STAVIL NOVE ZAHTEVE LITVI

Predsednik vlade Merkys odpotoval v Moskvo

VPRAŠANJE ZASCI TE BALTICA

Stockholm, Švedska, 8. jun.—Predsednik litovske vlade Antanas Merkys je odpotoval v Moskvo, kamor ga je povabil sovjetski premier in zunanji komisar Molotov, kar je izzvalo govorice in ugibanja, da bo Rusija stavila nove zahteve Litvi.

Tukajšnji list Aftonbladet je objavil poročilo svojega dopisnika iz Kovna, glavnega mesta Litve, da je bil Merkys pozvan v Moskvo na razgovor glede novih koncesij sovjeto. To je tesno povezano s povečano zaskrbljenostjo sovjetske vlade, s katero zasleduje uspehe Hitlerjeve oborožene sile.

Litva bo morda pozvana, naj ojači militaristično zvezo s sovjetsko Rusijo kot del programa obrambe Baltika. Nepotrjena poročila se glase, da je Rusija povečala število vojaških divizij ob poljsko-litovski meji. Rusija je tudi pospešila gradnjo utrdb na otoku Hangu, Finska. Veliko število ruskih vojakov se še nahaja v ožadi bivše finske fronte pri Sallu.

Rusi so sgradjali železniško prago iz Kandalakša do Kemijärvi, ki bo omogočila direktni promet čez severne finske pokrajine v soglasju s rusko-finsko mirovno pogodbo. V sedanjih trgovinskih pogajanjih a Švedsko si hoče Rusija zagotoviti uvoz švedskih strojev v zameno za olje. Rusija je iz doslej še nepojasnjenih razlogov pripravljena zalagati Švedsko tudi s bojnimi letali.

Po poročilu švedskega lista je bil povabljen v Moskvo tudi litvijski vojni minister Berkis. Mnenje prevladuje, da bo skušala Rusija dobiti večjo kontrolo nad baltičkimi državami, da prepreči nacijsko ekspanzijo. Zunanji opazovalci so uverjeni, da je Stalin zavzel stališče proti nemški ekspanziji in da je pripravljen skleniti definitivni dogovor tudi a Švedsko in Finsko iz bojazni pred Nemčijo. Ako bo slednja dobila kontrolo nad severno Norveško, bi dominirala sovjetske pomorske sive z arktičnim ozemljem, kar pa skuša Kremlin preprečiti.

Green apelira za mir med delavci in delodajalci

Chicago, 8. jun.—Velika množica, ki se je sinoči zbrala v Kolumbijski, je slišala apel Williama Greena, predsednika Ameriške delavske federacije, za mir in sodelovanje med delavci in delodajalci in zahtevo, da morajo biti izključeni aktivnosti tujih petih kolon v Ameriki zatrite. Shod je sklical delavska postojanka Ameriške legije. Na shodu sta poleg drugih govorila tudi John Fitzpatrick, predsednik Cikaške delavske federacije, in Patrick Sullivan, predsednik sveta čikaških stavbnih unij.

Nemci morajo zapustiti Hongkong

Hongkong, 8. jun.—Avtoritete te angleške kolonije so obvestile vse Nemce in Avstrijce, med temi ženske in otroke, da morajo zapustiti Hongkong v prihodnjih treh dneh.

ler, vsi trije iz Milwaukeeja, Wis., so 8. t. m. obiskali gl. urad SNP in uredništvo Prosvete, zvečer istega dne so se pa udeležili piknika društva Pionirjev.

Novice iz starega kraja

Slovenije

FRANCOSKA PRAVDA

Ljubljana, 2. aprila. — V sen-
sativnih dogodkih, ki tirajo
v novo katastrofo, se za-
muja te dni afere francoske
nezakonskim otrokom
bajnim bogastvom, ki jo je
vedel nekaj ducatov nadlež-
nih upnikov pred sodišče in ki
je težje sestati samostana sv.
Radečah, ki je bil pred letom
pred letom v Parizu, odkoder
je pot na begu pred življen-
skimi povelji preko Grčije v na-
kraje. Na pragu posavskega
samostana, v katerem se je iz-
govarjal od sveta odmaknjen kot
pokoji in življeno zato celo
težke milijone za dobro
pa, jo je življenje dohitelo
zgrabilo s toliko silo, da se je
vsa vzpela na svoj nekdan-
ji družinski položaj ter se ob-
z novim sijajem v razkoš-
ni palači sredi tržaškega aristo-
katskega okraja. Ko je sedaj
v življenju spet našla svoj
in v otroku svojo srečo, ter-
stvo bogastvo od samostana
ki ji za bajne denarje ni mo-
dati, česar je dolgih pet let
sama iskala.

Vsa javnost v Trstu in Vid-
govori že štirinajst dni o
liki aferi gospe Renée Saffo-
rovy grofice Moris de Rola. Be-
ki "Gazzettino", tržaški "Pic-
ci" in menda še neki drugi
italijanski listi so objavili
celo serijo poročil o stvari.
bo o njej sedaj sodeči izrek-
stvo poslednje besede. Ves
kompleks dogodkov pa je ven-
tako skrivnostno zagone-
to, da so nastali celo dve
nemiselnosti vse pisane storije,
o njih ni moči izreči kakršne-
koli sodbe, saj se oporeka naj-
bližnjemu momentu v njej, dviga-
najresnejši ugovori proti gro-
fici milijonski terjatvi naspro-
tnega samostana iz Radeč, kate-
roviški pravni zastopnik
vso odločnostjo priblija, da
milijene od grofice niso do-
dali niti prebiti pare. Zato se
kronisti omejujejo zgolj
na povzemanje iz omenje-
nih listov bistvene momente, ka-
ker jih je pripovedovala ita-
lijskim novinarjem grofica sa-
na in kakor jih pojasnjuje vi-
šnji advokat Giovanni Co-
ntini in grofici znanec grški
vinar Konstantin N. Cimbas.

Samostan v potu v samo-

Renée Safforoy grofica Moris
Rola stane sedaj v Trstu, v
lači Artelli, Vseučiliška ulica
ki po dolgem preči okraj, v
tem se je v zadnjih sto le-
toma nanizalo lepo število palač
razkošnih vil italijanskih, av-
strijskih in drugih aristokratov.
Grofica si je palačo najela pred
desetimi meseci in ima najbolj-
namen, da jo tudi kupi. V
sedaj živi z otrokom, ki mu
pred mesecem dni dala živ-
ljenje, z neko družabnico, služ-
nico in služnikom. V eni iz-
redno bleščavi dvoran je pred
kaj dnevi sprejela novinarja
na takole pripovedovala:
V Parizu, kjer se je pričela
sama drama, ji je leta 1935
pri soprog. Njegova smrt jo
tako potrla, da je življenje
izgubilo sleherni čar in
vsebinsko. Bohotno pariško
življenje se ji je odtujilo in v
žalosti se je odločila, da
potovanja po daljnjih kra-
je poiskalo mir, ki ga
izgubila. Celo leto je prežive-
la v Grčiji. Nato je za leto dni
šla v Jugoslavijo. Toda tudi
in tuji kraji ji njene srčne
ne niso izšli. V svojem obu-
se je odločila, da se umakne
samostan. Našla je svoj novi
pri sestrh v Radečah. S
stro Vincencio Kapljo, pred-
stojnikom velikega samostana se-
st, ki posedujejo po vsej naši
strani državi ogromna pose-
da, se je grofica sporazumela,
da nekaj mesecev napravi od-
ločni korak in se za vselej od-
se posveti življenju. Ta
je grofica mirno pripovedo-
vala, je izročila samostanu tudi
svoje bogastvo, celih 199.000
angliskih funtov, ali po na-

Ugotovitve videmskega odvet- nika

Odvetnik Giovanni Cossatti-
ni, ki zastopa sestro Vincencio
Kapljo in vso pokrajinsko orga-
nizacijo njenega reda v Jugosla-
viji, pa je na prva poročila li-
stov takoj reagiral ter v služ-
beni obliki objavil, da usmiljen-
ke osporavajo veljavnost potr-
dil, ki naj bi se jim bila izvabi-
la z zavijanjem in prevarami. Od-
vetnik je grofici očital, da je le
na videz spravila 199.140 fun-
tov v Benetke, kar dokazuje s
fotografskim posnetkom neke
svoje carske uvozne deklaraci-
je, v kateri je navedena tudi
omenjena vsota, ki pa je bila
očitno pomarejena, poleg rečnih
100 dinarjev in 30 lir. Grofica
je tudi napak trdila, da je ta
denar spravila v Jugoslavijo in
ne v Italijo. V smislu teh nje-
govih ugotovitev je bilo treba
demitirati grofici trditve, po
katerih naj bi bila svoje milio-
ne izročila sestri Kaplji, odnos-
no njenemu samostanu ali ka-
terikoli drugi pripadnici njene-
ga reda, zato da bi se porabili
za dobro dela. Demitirati je
bilo treba tudi, da bi grofica
imela kakšne dokumente, ki naj bi
podpirali njene trditve. Odvet-
nik je k svojemu popravku še
pripisal, da pritiče sedaj posled-
nja beseda kot civilni inštituciji
sodišču v Trstu, kot kazenski pa
sodišču v Vidnu.

Povratek v življenje

Medtem, je grofica pripovedo-
vala dalje, si je od svojih milio-
nov izposodila okrog 8000 fun-
tov, da bi lahko še zadnje mese-
ce, ki so jo ločili od samostan-
skega življenja, preživela v svo-
bodi, ter se je odpravila v Trst.
Toda nekega dne, v resnici po-
vsem nepričakovano, se je v njej
znova porodila neugnanja volja
do življenja, ki jo je sprožil nu-
jen razlog, in v hipu si je bila
na jasmem, da ni za samostan in
njegovo vsemu se odpoveduje
življenje. Nemudoma je pričela
uvajati svoje pravice do denar-
ja, ki ga je pogojno naklonila
samostanu, na drugi strani pa
si je najela razkošno tržaško
palačo. Podala se je v Videm in
kupila grad v bližnjem Percotu,
pripadajočo zemljišča, živi-
no, orodje, luksuzno stanovanjs-
ko opremo, velik avto "Alfa
Romeo" in še vse drugo, kar se
ji je zdelo potrebno sprito nje-
nega bogastva in njenega sta-
na. Bilo ji je samo po sebi umev-
no, da bo svoj denar prejela
vsak čas in da ji dolgov, ki si
jih je začasno nakopala, ne bo
do povzročili nikakih neprilik.

Ugnani se oglašajo

Toda, kakor je sama pripo-
vedovala tržaškemu novinarju,
se samostan v Radečah, ki je
del milijonov deponiral pri neki
banki, drugi del pa porabil za
nakup novih zemljišč in kmetijs-
kih strojev, ni hotel ničesar
vedeti o tem, da bi grofici vrnil
preostalih 191.000 funtov. Za
grofico so se pričeli težki časi.
Nekaj trditi, ki so ji proti manj-
šim naplačilom dobavile vse, če-
sar si je želela, z zaupanje, ki
jim ga je vlija s svojim odlič-
nim nastopom in imenom, še
čaka, da bo izpolnila svojo besedo,
druga pa so v skrbah za svoj
denar in blago prijavile svoje
terjatve videmskemu in tržaš-
kemu sodišču. Za stvar se je
pričelo zapirati nekaj odvetni-
kov in njen grški znanec, novi-
nar Konstantin N. Cimbas se je
na njeno željo odpravil v Rim,
od tam pa v Zagreb in Ljubljano,
da uredi grofici spor z radeč-
skim samostanom.

Iz Ljubljane je grofica celo
že prejela nad vse tolažilno pi-
smo, da je spor tik pred svojo
rešitvijo in da bo lahko vsak
čas prišla spet do svoje imovi-
ne. Vedno se je z optimizmom
zanašala na svojo pravico in ni-
koli ni bežala pred svojimi up-
niki. Res je bila medtem že v
Egiptu in znova v Grčiji, toda
vedno se je spet vrnila in se-
daj se je celo odločila, da se za
zmerom nastani v Trstu. Ko bo,
morda že prej ko v mesecu dni,
dobila svojih 15 milijonov lir,
bo kar koj izplačala 600.000 za
grad v Percotu in milijon za
palačo v Vseučiliški ulici ter po-
raynala vse ostale dolgove.

Ali ste naročili na dnev- nik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Stara je tiho- tapska strast

O tihotapstvu in tihotapcih
gre slaba vera med ljudmi. Svo-
je dni je bilo tihotapstvo še moč-
no razširjeno ob mejah, danes
je ta strast že precej pogoja, ne-
kaj zaradi večje zavarovanosti
terena, nekaj zaradi gospodars-
kih razmer sploh. Nič dobrega
ne bo iz njega, kontributar je
in delo mu ne diši, so rekli vsa-
čani o kmetiskem fantu, ki je
postopal naokrog s polnimi žepi
denarja, lepo oblečen — po-
strani klobuk in bele, mehke ro-
ke lahkoživca. Najbrž so pred-
vsem zaradi brezdelja proglasi-
li kmetje tihotapce za slabe
ljudi, češ dela ne vajari in po-
tepuhi bodo kaj kmalu lahko za-
padli v pravi, resnični zločin.
Saj pa je tihotapstvo po pisa-
nih postavah v teh državah tu-
di velik, težko zbrljiv zločin.

Tihotapci so drzni ljudje

Tihotapci so drzni ljudje, ki
jim pogum nikoli ne pade, kajti
si prav gotovo ni šala, plaziti se
s polnim nahrbtnikom blaga po
zavitih stezah na tujo stran,
zmerom v nevarnosti, da te zalo-
ti straža — to je življenjsko ne-
varna pot med cevni pušk. In
vendar so jo toliko že napravili
tisočkrat, trpeli strah, napor mi-
šic in duha, pa jih je vendar
drznost in prekanjenost srečno
privedla skozi težave in stotere
ovire do cilja. Dostikrat pa so
padle žrtve. Počeli je strel in ti-
hotapec je sredi poti, za kakš-
nim grmom ali v skalnatem bre-
gu v bolečinah končal svoje ne-
srečno življenje, ki ga je upihni-
la slepa, pogubna strast.

Ne samo od poguma, včasih
dosti več od vztrajnosti zavisi
tihotapec uspeh. Če jo mah-
neš ob naši južni ali severni me-
ji ter nekoliko pobaraš stare
ljudi, kako in kaj, pa ti bodo
kmalu izrekli celo kopo spomi-
nov in zanimivih tihotapških
zgodb na dan. Svoje dni so ti-
hotapili v prvi vrsti saharin a-
li po domače "caherlin". Ta pre-
povedana zmes je prenekaterim
družinam ob meji nadomeščala
sladkor, prodajali so ga vtiho-
tapljenega za drag denar. Na
kakšne pametne načine so ga
spravljali čez mejo, govore raz-
ne zanimive dogodbe:

Invalid in manica

V nekem večjem obmejnem
kraju je po večkrat na mesec
prekal mejo neznanec, ki je
lahko šepal na desno nogo. Zme-
rom je po predpisih pokazal pre-
laznico obmejnemu stražnikom,
njegov papirji so bili v redu.
Obiskoval je nekakšne sorodni-
ke onstran in ničesar sumljive-
ga ni spremljalo njegovih preho-
dov. Končno pa so postali nje-
govi obiski že prepogosti, kar
je mlademu, za službeno dol-
žnost vnetemu stražarju močno
padlo v oči. Vprašal ga je ob
neki priliki, kako in kaj. Nezn-
anec je v redu odgovarjal in bi
se bilo kmalu vse po sreči izte-
klo. Zdajci pa je stražnik opa-
zil, da se tujec nekam nerodno
prestavlja in da mu desna noga
čudno škriplje. Brž so odredili
telesno preiskavo in izkazalo se
je, da nosi prekanjenec protezo,
spretno pritrjeno vrh volena
zdrave, cele noge, upognjene in
trdno povezane nazaj. Širok
suknjič je spretno zakrival pre-

varo, v notranjosti umetne le-
sene, votle noge pa so na veliko
presenečenje odkrili na tucate
zavočkov saharina.

Mlada žena z otroškim vozič-
kom je dolge mesece skoraj vsak
dan odhajala preko meje na ne-
kakšen obisk. Proti večeru je
odšla in se zgodaj z nočjo spet
vračala. Poznali so jo tako na
videz, da je domačinka in da i-
ma otroka s tujim, sosednim dr-
žavljanom. Za strogo oko vest-
nega mejnega stražarja pa so
bili ti podatki vendar nekam
prekromni. Pozanimal se je
poblize za mlado nezakonsko
mater in preiskal ob priliki otro-
ški voziček. Ničesar takšnega ni
mašel v njem poleg otroka —
dojenčka. Toda, ali ni bil tale
otrok tako čudno, nenavadno
močno povit? Potrpal je in do-
gnal — med dojenčkovimi povoi-
ji so bili lepo zloženi zavojčki
saharina. Na tisoče jih je mo-
rala mati takole ob otrokovem
telesu preplejati preko meje. In
je še prišlo na dan, da otrok
sploh ni bil njen, ampak izpo-
slojen iz znane tihotapeške dru-
žine, ki si je s postranskim za-
služkom postavila nedavno tega
čedno hiško...

Star tihotapec pripoveduje

Stari možak, ki je otrkal pipo
ob peti škornja in nezaupno po-
meknil.

— Ali ste finane? Pa vendar
da niste preoblečen finane? No,
ko se je po dolgem preudarku
vendar preveril, da nimam sla-
bih namenov, se je na široko
razgovoril.

— Pa tudi če bi bili finane,
mi danes ne more nihče kaj re-
či. Takrat sem bil mlad in sem
tudi pošteno odšel, kadar so
me dobili. Med nami rečeno,
saj me niso do takrat dobili he,
he. Ja, nevarna igrača je bila
to tudi takrat. Tihotapstvo!
Kaj pa mialite! Malokatero mir-
no uro smo si lahko privoščili
tistikrat. Zmerom v nevarnosti,
da te kdo ne zaloti, pa še med
seboj smo se včasih prerekli.
Se danes mi je ostalo nekaj te
priučene nezaupljivosti in še da-
nes se kar stresem, če zagledam
financa, pa četudi imam čisto
vest.

Veste, to smo bili zmerom na-
tanko domeneji na obeh straneh
— tihotapec ne gre nikoli
v slepo. Denar na roko, jaz bla-
go, ti denar. Takole po trije,
štirje smo šli iz naše vasi sku-
paj na pot. Za nakup tobaka
smo zbrali vsak nekaj. Potlej
smo jo mahčili s polnimi nahrb-
niki tja čez. Seveda, poti smo
poznali, treba pa je bilo, da je
bila temna noč, brez mesečine.
In suha. Ob deževju smo čepeli
doma, kajti na razmočenih tleh
se pozna sledovi. To so vam
bile poti. Pet, šest ur peš ho-
da in ni bilo ničesar za nas. Ven-
dar smo se pošteno utrudili in
spitili. Potlej pa se ta nepresta-
na skrb, da te ne zalotijo. Naše
oči so bile jelenje, sluh oster, da
le kaj. Vsek sum si poznal na-
tanko. Če je počila veja, kako
se plazijo živali, kakšen je sum
vetra in odhod. Človeka smo ta-
ko rekoč zavohali že na petsto
korakov. Zmerom smo šli drug
za drugim, na streljaj oddalje-
ni. Naprej trije z nahrbtniki,
zadnji pa kar tako, za stražo.
In pa za primer, če bi nas zalo-
tili. Srednji bi zbežali naprej,
zadnji pa bi zasledovalce speljal
na pravo pot. Javno je, da
smo tvegali življenje, toda česa
nevarnega se pač nismo v mi-
lodosti lotili! Onstran samo se se
tajali v samotni gostilni, kate-
re gospodar nam je prevzemal
blago in izplačeval. Kakani dve
uri od meje stran je bila ta go-
stilna.

Iskajaleški žvižg

Od njih nas je zmerom kdo
čakal ob meji, spoznali in našli
smo se z njim s posebnim žviž-
ganjem. Prav ta žvižg nas je ne-
koč izdal. Neki finane ga je si-
del in se mu je zdel sumljiv. Ni
nas mogel zalotiti, pogruntal pa
je na nek način, kdaj prihaja-
mo. Ali pa nas je čakal v zake-
di prekatere noči. Tako smo
jo tistega usodnega dneva spet
mahčili čez s polnimi nahrbtni-
ki. Hodili smo sredi noči in pri-
šli ob zori blizu dogovorjenega
kraja. Tedaj je nekdo zažvižgal
dogovorjeno znamenje. Malce
prezgodaj se nam je sicer zazda-
lo, pa smo kljub temu odložili
nahrbtnike, odgovorili z žvižgom
in čakali, da nas vodnik poišče.
Dočakali pa smo četvero namē-

E. R. Bowen (desno), tajnik Ameriške združne lige, in John T. Flynn, znani ameriški ekonom.

njenih puškinih cevi. Zaseda-
Roke kvišku! Planili smo na
noge, pustili nahrbtnike in be-
žali nazaj. Streljali so in strel me
je zadel v roko. Vtaknil sem kr-
vavečo roko za srce ter bežal,
da mi je pot preko čela lil v cur-
kih in slepi oč. Skakal sem od
drevesa do drevesa, krišal pot in
preko odprtih jas tekel miže, da
nišem čutil ne sebe, ne tal pod
seboj. Lahko rečem, da sem te-
kel tako dobri dve uri. Kako sem
se potlej oddahnil na domačih
tleh. Krvi mi je oteklo, da sem
se komaj še privlekel do doma.
To vam je bila vojska doma, ko
so starši izvedeli kako in kaj.
Moral sem takoj drugi dan od-
riniti v gore in sem se tam dva
mesece zdravil v planšavski ko-
či. Kajti drugače bi me pri
preiskavah zalotili. Od naših so
enega ujeli, pa nas ni izdal. Od-
sadel je poldrugo leto. Molčati
je znal tisti fant — čez leto dni
je padel med poklene tihotape-
ce in je bil kmalu nato pri begu do
smrti obstreljen. Pravili so, da
so ga tovariši sami ustrelili, da
bi se tako polastili njegovega de-
narja. Seveda, to so pa bili po-
kvarjeni ljudje, ki bi tudi kradli,
če bi tako naneslo. Tihotapili so
konje čez mejo in so jim ovijali
kopita s cunjami, da ne bi kdo
sluhal peketanja. Dosti so zaslu-
žili s konji, vendar denarja ni-
so znali obrniti v pravo stran.
Polagoma so se čisto izgubili.
Jaz pa sem potlej zapustil tiho-
tapsko obrt in mi nikoli ni bilo
žal zato...

L. K.

Kolizija ladij pred splitsko luko

Casnikarski dom v Ljubljani otvorjen

Split, Jugoslavija. — (JK) —
Parnik Jadranske plojbe Šipan
je nedavno zadel ob motorni čoln
Milena, ko je odrinil iz tukajšnje
luke. Čoln se je kmalu po kolli-
ziji potopil, toda vsi člani posad-
ke so se rešili. Na svoj krov jih
je vzel parnik Šipan.

Dubrovnik. — (JK) — Jugo-
slavanski parnik Lovćen, ki pluje
na redni liniji Dubrovnik-Kotor-
Smirna-Carigrad-Konstanc, ob-
išče zdaj tudi Odeso, rusko luko
ob Črnem morju. Parnik je že
odplul iz Dubrovnika proti Odesi.

Ljubljana. — (JK) — Dne 3. ju-
nija je bil tukaj na slovesen na-
čin otvorjen novi Casnikarski
dom. Vseled splošnih razmer je
bila svečanost opravljena v in-
timnem krogu. Udeležili so se
je le zastopniki oblasti in časn-
ikarskega združenja.

HUMOR

Sv. Krištof in draginja

Girolamo Romanino, slavni
italijanski slikar iz šestnajste-
ga stoletja, je dobil nekoč na-
ročilo mestnega poglavarstva v
Valeamonici, naj naslika v cer-
kvi ogromen lik sv. Krištofa.
Nagrada, ki so mu jo ponudili,
je bila smešno majhna. Slikar
se je skušal pogažati, toda mest-
ni očetje so vztrajali pri svo-
jem. Ker je bil slikar v denar-
ni stiski, mu ni preostalo dru-
gega kakor da je naročilo pre-
vzel.

Ko je bila slika gotova, so si
jo prišli mestni očetje ogledat.
Strahovito so bili nejevoljni,
ko so zagledali sv. Krištofa v
izredno kratkem oblačilu. Ro-
manini se pa ni dal pregovoriti.
"S tistim denarjem, ki ste mi
ga dali," jim je odgovoril, "ni-
sem mogel svetniku kupiti dalj-
še obleke."

Mestnim očetom naposled ni
preostalo drugega kakor da so
se vdali in navrgli primerno
vsoto. Tako je sv. Krištof kljub
vsemu prišel do spodobne obleke.

"Mama, novo žogo bi rad!"
"Ali si ob pamet, otrok moj!
Saj je stara še čisto dobra!"
"Saj sem tudi jaz še čisto do-
ber, in vendar ali kupila druge-
ga sinčka..."

"Ali v koli pazljivo poslušam,
sinko?"
"Seveda, očka!"
"Kaj pa najpazljiveje poslu-
šam? Kaj te najbolj zanima?"
"Najbolj poslušam proti kon-
cu ure, da slišim — zvonec..."

PALANDECH'S
YUGOSLAV AMERICAN
RADIO BROADCAST
STATION WIFE

Slika kaže množico, ki se je udeležila otvoritve konvencije oblačilne unije Amalgamated Clothing Workers v Madison Square Gardnu v New Yorku.

V senci albarskih planin

Prigode slovenskega vojaka v Makedoniji

Spisal Ivan Jontez

V kantini je Janez naročil steklenico vina. Nato si je odpel bluzo, odpel pa in izlekel iz nje bajonet. Lipe ga je poslušal.

Tedaj so v stranski sobi mehko zazvenele strune mandoline. Janez se je ozrl. Hip nato je besno zaklel vase. V stranski sobi je namreč sedel podnarednik Jovo, vitez osemnajstletnik temne polti, drobnega obraza in zamišljenih črnih oči, doma nekje iz solčne Dalmacije, opazoval naša fanta ter brenkal na mandolino. Fanta sta se poparjeno spogledala in v Janezovih očeh je trepetal brezmočen srd.

Mladi podčastnik je polglasno zapel: "Tamo daleko..." Janez se je zdrnil. "Saj naju ne vidi!" je zasepetal ter si hitel zapenjati bluzo. "Miži..." In res je podnarednik zatnil oči ter kakor v sanjah nalahno brenkal in pel.

"Sreča, da naju ni opazil!" se je Janez veselil malo pozneje, ko sta z Lipetom nasmejanih obrazov storkljala po ozkih ohridskih ulicah in je zlasti Janez užival ob pogledu na zastirke bule in široke hlače muslimanov, o katerih je izrazil mnenje, da bi bile zelo pripravne za tihopajenje saharina. "Sicer bi se zdajle dolgočasila v kasarni."

"Beži!" se je zasmel Lipe, "samo delal se je, da naju ne vidi... Ej, Jovo je vrl dečko. In tebe ima rad. Meni se vidi, da si napravil nanj zelo močan vtis, ko si primahal v kasarno v fini obleki in s knjigo pod pazduho kot edino prtljajo, kakor kak gospod... Kako se že imenuje tista knjiga?"

"Svetovni zemljepis... v hrvaščini. Spoznal sem si jo bil od neke zagrebške študentke, a katero sva se pozneje zgrešila... Zdaj je pri podnaredniku. Takoj prvi dan sem mu jo moral posoditi."

Ustavila sta se v gostilni, ki je imela nad vrati zvečen napis: "Kafana pri caru Dušanu." Toda jedva sta se dobro vesdla za mizo in se njune oči še niso privdale polmuraku v nizki, samé z mizami in stoli opremljeni gostilniški sobi, ko je nekdo srdito zarenčal nad njima: "Mrcini... ali se tako spoštujete oficirji? Pozor!"

Fanta sta planila na noge, da se je njuna miza nevarno zamajala, udarila s podkovanimi petami skupaj in strumno salutirala pijanemu oficirju, ki se je na stolu v kotu otepal vsiljive mlade ženske in ga v polmraku gostilne nista opazila. A mož s tem ni bil še zadovoljen. Hotel je vstati, grgrgati: "Mrcine, mater vam..." Očitno ga je imelo, da bi naša fanta oklofotal. Zenačina, ki mu je čepala v naročju ter ga objemala, pa mu ni dala vstati. "Pusti ju, dragec, saj sta te pozdravila... Hajd, pojdi z menoj in pozabi vojaka!"

Oficir jo je srdito pahnol od sebe. "Marš, prasica, proč se poberi!" je zarenčal nad njo in njegove bodeče vodene oči, ki so gledale iz tolstega obraza kot miši iz moke, so krvavo zagorele. "Pokazal vama bom..."

Po stopnicah v ozadju gostilne je priskakljala živahna črna mladenka vitke postave in čednega obrazka temne polti, na oko polnokrvna ciganka, ter se z rokami v bokih izvalno postavila pred pijanca. "Zopet razsajaš, klada? Pojdi z menoj!" Kakor bi odrazil, je postal pijani oficir krotek. "Da, s teboj... Saj sem te že klical, dragica..."

Odvedla ga je. Fanta sta se oddahnila ter sedla. Ona druga jima je prinesla steklenico vina ter prisleda. Potem sta se prihapljala po stopnicah mlad podoficir in čedna plavalaska, ki je potem, ko je odpravila svojega podoficirja skozi vrata, zajadrala naravnost proti

Janezu ter se zasidrala v njegovem naročju. "Pij, moj dragi!" mu je nastavila kozarec na usta. "Potem greva... kajne?"

Janez je napravil debel požirek iz kozarca ter še bolj debelo pogledal. Njegova telesna temperatura je nenadoma poskočila in ko ga je deklinala še poljubila, je bil že skoro krop. Še bolj kot vroč pa je bil presenečen. Kaj je pomenilo vse skupaj? Saj menda nista zašla v štacuno z ljubeznijo...

Lipe, ki se je medtem otrsela svoje napadalke ter jo z neizbranimi besedami poslal k vragu, je posvaril tovariša: "Pazi, Janez, hudič je morda okužen..."

Janez se je zdrnil, odrinil skušnjavko od sebe ter debelo pogledal Lipeta. "Mar sva zašla..."

"I, seveda, k dekletom..." se je zasmel Lipe. "V vsaki gostilni jih dobiš nekaj."

V gostilno je pricokljalo nekaj madžarskih kaplarjev in Janez in Lipe sta bila kmalu spet sama v njunem kotu. Deklini sta se preselili k prilecem, ki se ju niso branili, kakor naša junaka. Stopnice in vrata v ozadju gostilne so začele pridno škripati in kmalu deklin ni bilo več na spregled.

Naša fanta sta se dvignila iz mize ter odrinila dalje. Solnce se je že nagibalo proti zatonu, v mestu je pa bilo še mnogo gostlin. Lipeta je že zanašalo sem in tja, Janez, ki je bil odpornejše nature, se je pa še dobro držal in stopal naravnost. Ko sta prišla iz tretje gostilne, je pa že tudi Janeza nevarno zanašalo po nerodnem tlaku. V četrti gostilni ju je pa popolnoma zdelala. Lipe je zaspal ob mehkih zvokih kitare, po kateri so ubirali beli prstki srčkane-rjavooke Marice, ki jima je prej pravila, da je prišla sem iz Zemuna. Janez se je pa s komolci naslonil na z vinom polito mizo, zagodil brado med dlani ter s polzaprtimi očmi pijano sanjal:

"Bogme, kakor v Mohamedovem raju... Tamle je huriska... ne, sto jih je in še sto... in vino... Se Lipetove harmonike manjka... in nekaj Micik in Franck..."

Potem mu je glava omahnila na stegneno lakot. "Hudega vremena in kuge reši nas, gospod..." je še zmrmljal in po njem je bilo.

Ko sta se vračala v kasarno, je bila že gosta tema. In tako se je zgodilo, da je Janez zunaj mesta zašel s ceste v močvirje ter se do kolen pogreznil v mastno blato. "Lepa reč!" je zagodrnjal. "Navsezadnje naj še v blatu utonem! Prekleta Makedonija! Lipe, kje si? Pojdi mi roko!"

Zdaj je bila vrsta na Lipetu, da se je smejal Janezu. "Ne bo te vzel vrag, ker močvirje je preplitvo," ga je tolažil ter se vsedel sredi ceste. "Le korajzjo, Janez, bog Kranjek ne zapusti..."

"Pa vsaj tle steklenici vzemi v roke, da mi jih hudič ne požre!" se je jezil Janez ter mu pomolil dve steklenici črnine, a katero se je bil založil "za vsak slučaj." No, pa Lipe navsezadnje le ni bil tako hudoben in je tovarišu pomagal iz močnika. Ampak Janez je moral nadaljevati pot bosih nog, kajti čevlji, ki si jih je bil še v mestu razvezal, ker so bili tesni čez grlo, so mu ostali v močvirju.

Ko sta se fanta naposled srečno primajala v barako njune stotnije, se je skupina kaplarjev baš zabavala z rekrutom Slanovcem, šibkim in plahim fantom iz celjske okolice. Z žepnim robcem so mu zavezali oči, nato je kaplar Miško, stotnjiški pisar, stopil na klop, Slanovec pa prijel za roke dva druga kaplarja ter mu velela: "Poljubi gospoda Miška!" (Dolje prihodnjik)

Velika grešnica

Moram vas seznaniti s Tajo. Predolge noge ima in predrobno glavo — takšna je kakor rastlina, ki je zrastle na previsokem stebelcu. V obraz je ozka in prozorna. Kadar dvigne majhno glavo k svetlobi, se vam zdi: še malo, pa se bo vsa Taja utrnila v nič. Njen obraz je eden tistih, kakor jih vidite pri sestradah, bednih otrocih. Vendar Taja ne strada. Lahko bi jedla, karkoli bi hotela in kolikor bi ji srce poželelo, pa ne more. V tem primeru kaže nemara tista višja, izravnalna pravica svojo moč: Taja, ki ima vsega v izobilju, nima teka, drugi otroci pa, ki so lačni, nimajo jela. Toda to nikomur ne more biti v tolažbo...

Taja je prav za prav Tatjana. Kakor hitro pa je znala govoriti, se je prekrstila kratkosti v prid, in sebi v olajkavo. Sedaj je Taja. Tako jo kličejo vsi, ki jo imajo radi.

"Lahko noč, Taja," je rekla mama in jo je neskončno rahlo poljubila na čelo.

Za Tajo je že pozno. Starinska urica na belo prepletkanem predalniku je pravkar oddrobila v topli somrak devet udarcev. Mama, ki se sklanja nad svetlo otroško posteljo, je že v

nočni srajci. Takšne rožnate, prozorne, do tal segajoče srajce imajo nemara samo še angeli v nebesih, kraljične v začarani deželi in vile v skrivnostno tihem gozdu — je ta hip svečano in presunjeno pomislila Taja. Toda nobena teh prikazni ne more vonjati tako sladko in toplo kakor mama.

"Boš spala?"

"Mhm," je zasepetala Taja.

Mama je ugasnila luč. Odšla je, toda vrata za seboj je pustila na stečaj odprta. Kajpa, ta pokončni, razavetljeni pravokotnik vrat, ki vodijo v materino sobo, nikakor ne dopuščata, da bi tema dobila kaj oblasti nad Tajino nočjo. S svoje postelje vidi Taja naravnost za materino belo odgrnjeno posteljo. Od tod vidi, kako siplje rožnata luč svoje mehke žarke na njeno lahno povešeno, temno glavo in kako mama stiska črne obrvi, ko zvečer v postelji bere knjigo. Mama bere in je v drugem svetu — ne sliši te takoj, če jo pokličeš. Ampak to je vseeno. Važno je, da je sploh tu, v bližini. Važno je, da lahko zaspiš ta čas, ko dremavo in ljubeče izpod napol zaprtih vek zreš nanjo. Važno je, da se v polnu občutljavo sladko pomirjenje, ki ga izžareva toplota njene prisotnosti, nežni in medli soj rož-

nate luči, tišina okoli materine nemo sklonjene glave...

Toda nočjo kljub temu Taja ne more zaspati. Taja še nima osem let. Mnogi, ki z njo vred obiskujejo prvi razred, so kajpada še mlajši — toda dopovedali so jim vsem, da so grešili. Tako je. Taja je grešila in neko določeno število sedemletnih deklet je grešilo podobno. Zato jih v šoli pripravljajo na prvo spoved: da se svojih grehov prav in čisto izpovedo...

Tajin svet je bil doslej svet ljubezni, očividno pa je bilo potrebno podučiti jo, da je onstran ljubezni še nekaj takanega kakor večno pogubljenje.

Taja si je potegnila odejo še preko nosa. Sedaj je videti od nje samo temen čop razmršenih las in dvoje zbeganih oči. Grešila je in ni vedela, da grešila. To je približno tako strašno, kakor če imaš težko bolezen, pa se mirno sprehaš naokoli. Nu, sedaj vsaj ve, da je grešnica. Negibno leži v topli postelji, z neko čudno naslodo se gnusi sama sebi in si zaspano izprašuje vest.

Grehi so mali in veliki. To si ni težko zapomniti, saj imamo tudi male in velike črke. Težje je razločiti, kateri so smrtni in kateri ne. Na primer: če samo enkrat nagrajaš, je to še lažji majhen greh, pravi gospod

Henry Cawthon, načelnik Ku Klux Klana v Atlanti, Ga., ki je bil obsojen v zapor, ker je napadel in pretepel organizatorja tekstilne unije.

katehet... Če kljub ponovnemu opominu še in še nagajaš, si kajpada že smrtne grehe nakopljel na ubogo dušo! In Taja si mora s prestrašenim vzdihom priznati, da beleži več takšnih smrtnih grehov sebi v škodo. Če bi torej sedaj umrla, še preden je pri spovedi dobila odvezo, bi prišla naravnost v pekel, tjakaj, kjer se v lastni tolači cmarijo na večnem ognju ubijalci, razbojniki in tatovi.

Taja se počuti važno. Tudi kradija je že. Očetu je oni dan ukradla kislo bombon iz papirnate vrečice, ki jo je vso pomekano bil pozabil na nočni omari. Materji pa se je še lansko jesen zlagala, da ni utrgala hrške z malega drevesa na balkonu, tiste hrške, ki jo je seveda utrgala ona in nihče drugi: grešnica Taja.

Hujših grehov se Taja ne more domisliti, kakorkoli vrta po svojem spominu. Toda za dobro spoved je potrebnih pet reči. Taja jih zna na pamet: izpraševanje vesti, kes